

De la crisi a la reactivació econòmica

Existeix una manera de plantar cara a l'atur i a l'animació econòmica local

Jordi Fortet

ECONOMISTA

Aquest treball pretén esbrinar si, en l'àmbit metropolità, s'ha produït una manera diferent de plantar cara a l'atur i a l'animació econòmica local durant els anys de crisi i durant els de reactivació econòmica. Hem pres com a any de canvi de la tendència econòmica el 1985.

Per arribar a comprovar si és que s'ha donat o no el canvi esmentat hem analitzat les mesures emprades en el camp de l'atur i de l'animació econòmica en un conjunt de municipis propers a Barcelona, tot prenent-los com a mostra de l'àmbit metropolità.

Els municipis estudiats han estat Sabadell, Santa Perpètua de Mogoda, Badalona, Terrassa i Barcelona mateix. *

Façana principal en procés de restauració.
Escola-Taller Can Canyadó. Badalona.

L'objectiu del treball és posar a l'abast dels ajuntaments d'aquests municipis, elements de comparació útils en el camp de l'estudi esmentat.

Metodologia

El mètode aplicat ha estat el següent:

Primerament hem tingut una sèrie d'entrevistes personals amb els responsables de l'àrea de pro-

moció econòmica, que també són els encarregats dels temes d'ocupació en la majoria dels municipis estudiats. En el cas de Barcelona, hem entrevistat les persones que porten l'Àrea d'Economia i Empreses, i també un dels tècnics de la Ponència de Desenvolupament.

En general, aquestes persones ens han donat una visió global, i en molts casos també acurada, d'allò que ha succeït en matèria

de mesures contra l'atur i d'activitats de promoció econòmica al llarg dels anys més forts de la crisi, de 1980 a 1985, i dels anys de reactivació econòmica, de 1986 a 1989.

En segon lloc, hem recollit un seguit de memòries i publicacions en les quals s'especificaven algunes de les accions emprades per atenuar l'atur; (plans d'ocupació, formació ocupacional, etc.), com també les iniciatives de promoció econòmica portades a terme per cada un dels cinc municipis estudiats durant els anys esmentats abans.

En tercer lloc, una vegada aplegada la informació sobre el tema que ens interessava estudiar, per les dues vies de què ja hem parlat, hem passat a descriure les actuacions posades en marxa en cada un d'aquests municipis d'una manera detallada. Aquesta part de l'estudi l'obviem per la seva amplitud.

Finalment, a partir de la comparació feta en aquests cinc municipis, hem arribat a les conclusions següents:

Conclusions

- En estudiar aquests municipis ens hem adonat que les repercussions de la crisi econòmica no s'han produït el mateix any. Això ha comportat que les accions realitzades per tal de paliar-la s'hagin iniciat en anys diferents en cada municipi.

- Els ajuntaments passen d'una actitud passiva o neutra, davant els efectes produïts per la crisi, a

* La informació concreta referida a cada un d'aquests municipis queda reflectida en les pàgines 26 a 30, d'aquest mateix article.

Joves aprendents del taller de fusteria Escola-Taller Excorsador. Badalona.

una actitud activa i, per tant, cada un s'organitza per superar aquesta situació.

- Les actuacions aplicades per alleugerir els efectes de la crisi i per disminuir l'atur han estat, bàsicament, tres: plans d'ocupació, formació ocupacional i promoció econòmica.

- A excepció de Barcelona, en general a tots els municipis, tant els plans d'ocupació com la formació ocupacional i la promoció econòmica, depenen de l'oficina de promoció econòmica o d'un mateix departament.

- La variació de tendència econòmica que es manifesta l'any 1985, tal com ja hem esmentat anteriorment, produeix un canvi important en els plans d'ocupació, que passen de tenir un paper purament assistencial a organitzar-se amb total racionalitat. Per tant, les obres portades a terme en aquests plans d'ocupació en els diferents municipis, experimenten un procés semblant a les executades per l'empresa privada: presentació de pressupostos,

compliment d'uns terminis, control de qualitat, etc.

- Quant a la formació ocupacional, cal dir que després de la crisi s'ha potenciat, perquè l'inici de la represa econòmica no significa que s'hagi eliminat l'atur; sembla evident que aquest continuarà i per molt de temps. Sens dubte, una manera de paliar-lo és potenciar la formació de les persones que es troben en aquesta situació i que, en general, són els joves i els aturats de llarga durada. Els ajuntaments s'han adonat d'aquestes circumstàncies i per això han posat l'èmfasi en aquesta direcció.

- En alguns dels municipis estudiats la formació ocupacional supleix les mancances de la Formació Professional.

- Les cases-tallers i les cases d'oficis han aconseguit, en general, bons resultats i han estat adreçades, sobretot, a l'ensenyament de professions i oficis relacionats amb la construcció: manyans, paletes, lampistes, fusteria, serralleria, etc. Val a dir tam-

bé que aquest èxit ha anat lligat a una forta demanda d'aquestes professions a causa del bon moment de la construcció. Alguns municipis, després de la crisi, han seguit en aquesta línia potenciant oficis amb un futur molt esperançador. Aquest és el cas de Badalona, que recupera oficis ja desapareguts com per exemple el de mestre d'aixa, lligats amb les activitats de la mar.

- Per tirar endavant els plans d'ocupació, la formació ocupacional i la promoció econòmica ha estat necessària la coordinació entre diferents departaments i àrees dels ajuntaments, com també entre aquests i entitats privades. Passada la pressió que ha representat la crisi s'està en un bon moment per a l'enfortiment d'aquestes relacions.

- Alguns municipis han tirat endavant accions que, un cop superada la crisi i en un moment de reactivació com l'actual, s'ha vist que no eren les més pertinents, segurament per voler dur a terme experiències per a les quals

ELS MUNICIPIS PLANTEN CARA A LA CRISI ECONÒMICA

Els Ajuntaments d'alguns municipis representatius de l'entorn metropolità han posat en marxa un ampli ventall d'activitats per plantar cara als efectes de la crisi econòmica patida els primers anys vuitanta, alhora que per a fer més fluida la reactivació econòmica d'aquest últim quinquenni (1986-1990).

SABADELL

En el camp de la promoció econòmica en aquest municipi volem esmentar quins han estat els àmbits en què ha actuat l'Ajuntament.

- Promoció i creació d'empreses
- Autoocupació
- Iniciatives locals d'ocupació
- Centres de gestió
- Gestió dels plans d'ocupació
- Formació
- Innovació tecnològica

Aquestes iniciatives sorgeixen per a paliar la crisi que produeix un impacte fort, tant en el món laboral com en els processos productius.

Un dels primers aspectes de l'evolució de l'Ajuntament davant d'aquest tema va ésser el de gestionar els Plans d'Ocupació l'any 83; l'any següent, el 84, crea el Servei d'Ocupació i, finalment, el 87, crea el Departament de Promoció Econòmica que, al nostre entendre, representa posar èmfasi en aquesta línia d'actuació.

La secció d'autoocupació dins del Departament de Promoció Econòmica té tres camps d'actuació:

- a) Assessoria als diferents projectes d'economia social.
- b) Gestiona l'apartat d'autoocupació dels plans.
- c) Elabora propostes per crear instruments de foment de l'ocupació.

Pel que fa als projectes d'autoocupació voldríem donar algunes xifres que són indicadores amb referència a la seva evolució.

Any	Nombre de Projectes		Nombre d'integrants	
	Inicials	Finals	Inicials	Finals
1984	1	1	10	28
1985	15	9	59	49
1986	21	18	82	112
1987	39	34	165	169
TOTAL 1984-87	76	62	316	358

En el cas de l'autoocupació a Sabadell no podríem parlar d'un canvi de tendència sinó d'un increment considerable, ja que en els anys 86 i 87 el nombre de projectes es duplica.

El programa "Iniciatives Locals d'Ocupació", ILE, va néixer el febrer de l'any 84 i, segons la nostra opinió, no ha estat gaire reeixit. En l'actualitat solament hi ha 8 sol·licituds per accedir al programa ILE, cosa que representa 29 llocs de treball.

El Centre de Gestió és un projecte que sorgeix de les necessitats detectades en el funcionament de les empreses d'economia social. El seu objectiu és el foment de l'economia social tot incentivant la creació de noves empreses, facilitant-ne la continuïtat i la posterior implantació i proporcionant-los els mitjans per a desenvolupar-se i consolidar-se.

Quant als plans d'ocupació, són gestionats pel Departament de Promoció Econòmica; aquests, tenen un vessant formatiu i un vessant d'ocupació. El vessant formatiu es porta a terme en el Centre de Formació de l'Ajuntament, mentre que la part ocupacional es desglossa en l'autoocupació i en la contractació directa per part de l'Ajuntament.

L'Ajuntament, tal com hem esmentat abans, està gestionant aquests plans des del 1983; la contractació directa de l'Ajuntament ha representat un total de 1.118 contractes i un total de 241 projectes, en general en els sectors de la construcció, la jardineria, l'electricitat i lampisteria, i la pintura i decoració.

Els dos primers anys aquests plans eren purament assistencials, però a partir de 1986 existeix ja per part de l'Ajuntament una gestió racional, com si es tractés d'una empresa privada. Per tant, s'exigeixen a aquests projectes unes condicions de pressupostos, planificació, qualitat i temps d'execució i unes relacions laborals similars als de l'empresa privada.

La formació ocupacional sorgeix com a reacció a la manca d'adaptació dels ensenyaments reglats a les necessitats d'unes persones a les quals els calen uns coneixements aplicables a un mercat de treball canviant i que, a més a més, es troben en atur. És necessària, doncs, una altra mena de formació, de continguts més concrets i més lligada als processos productius. Aquest nou model formatiu s'anomena formació ocupacional. La formació ocupacional ofereix ensenyament a diferents col·lectius: als joves que acaben l'escolaritat reglada bàsica i s'han d'introduir en el món laboral, als treballadors en reconversió i als estudiants de Formació Professional reglada.

La formació ocupacional s'inicià l'any 1984. El Servei d'Ocupació assumí la gestió dels plans d'ocupació creant la secció de Formació Ocupacional. I a partir de 1986 la secció de Formació Ocupacional contempla dos vessants: per una banda la informació, inclosa en els projectes dels plans d'ocupació i, per una altra, l'actuació com a centre col·laborador de l'INEM i de projectes formatius del Fons Social Europeu.

La formació ocupacional dins dels plans d'ocupació ha fet més de 61 cursos de diferents especialitats a un total de 882 alumnes. En la modalitat de centre col·laborador de l'INEM l'any 1986 va donar 11 cursos i el 1987, 12 cursos.

Amb la programació del Fons Social Europeu 1986- l'Ajuntament de Sabadell amplia la seva oferta formativa amb 31 cursos que van arribar a 465 alumnes. L'any 87 es passa a 82 cursos i 63 especialitats. Voldríem fer ressaltar en aquest punt dos trets importants; primerament, l'increment dels cursos i, en segon lloc, que els cursos del Fons Social Europeu i els de Centre Col·laborador de l'INEM són oberts a tots els ciutadans.

Això té dos aspectes positius; en primer lloc que s'amplien els beneficiaris i en segon lloc que d'aquesta manera els cursos es poden organitzar més d'acord amb les necessitats de la ciutat.

L'Ajuntament també ha estat encarregat de les pràctiques de Formació Professional en les pròpies dependències municipals i fora. El curs 1985-86 es van proporcionar convenis a 133 alumnes; el 1986-87 el nombre d'alumnes fou de 77 i el curs 1987-88 foren 112 alumnes.

Quant a l'apartat d'innovació tecnològica, els ajuntaments de Sabadell i Terrassa, per mitjà de la Mancomunitat Sabadell-Terrassa, van impulsar la creació del Centre de Tecnologia Aplicada del Vallès.

El CTAV actua, doncs, com a element dinamitzador i modernitzador de les estructures industrials de la comarca, alhora que facilita la formació i la qualificació dels seus professionals.

El Telecom Vallès és un programa que ha de dotar la comarca del Vallès Occidental d'una xarxa de comunicacions que li permeti afrontar amb èxit l'actual repte d'accés a la informació i de domini d'aquesta.

El "Consulting tecnològic" ha de potenciar la introducció de noves tecnologies en les empreses locals; va adreçat específicament a les noves empreses i es realitzarà amb joves professionals.

Banc de dades de treball i formació:

L'objectiu de la base de dades és reunir informació sobre els diferents aspectes del món del treball. La informació per alimentar aquesta base es preveu que vingui no solament de l'àmbit local sinó que es pretén que aquest sigui el punt de partida fins arribar a la Comunitat Econòmica Europea.

SANTA PERPÈTUA DE MOGODA

Aquesta població és la més petita que analitzem en aquest estudi. En l'actualitat té aproximadament 16.500 habitants. La crisi hi produí un profund impacte i la joventut es veié fortament colpejada per aquella circumstància. El 1984 un 70% de la població activa entre 16 i 25 anys estava en atur i, per una altra banda, la seva qualificació era molt baixa; un 27% d'aquests joves tenien ensenyament primari i la resta estaven dintre del fracàs escolar.

Davant d'aquesta situació, l'Ajuntament s'adonà de les greus mancances a nivell educatiu i laboral d'aquest sector de població i dintre del programa de Joventut, l'any 1985, va posar en marxa un projecte socio-educatiu denominat Granja Taller Soldevila.

L'objectiu principal consistia a oferir una alternativa integral a la situació particularment greu dels joves d'aquest municipi.

Aquest projecte incloïa quatre línies d'actuació:

- a) formació professional
- b) promoció del treball
- c) investigació
- d) cultura i temps lliure

Estava orientat a promoure l'interès de la joventut cap a la resolució dels seus propis problemes, afavorint-ne la formació a partir del treball i de la investigació i dinamització de les activitats culturals municipals.

Cal distingir tres períodes en l'evolució del projecte:

Un primer període compost per la planificació, les programacions, la definició de la metodologia de treball i el funcionament intern amb el suport de Plans d'Ocupació de l'INEM i de la Generalitat. Les activitats inicials estigueren vinculades directament a la recuperació de la finca.

En un segon període, a partir de l'octubre de 1986, es consolida com a Centre Col·laborador de l'INEM, amb cursos de formació diversos, el contingut dels quals abraçava tres tipus d'oficis:

Els lligats a la recuperació i restauració de les instal·lacions (fusteria, serralleria, construcció, electricitat).

Els relacionats amb la millora i conservació del medi ambient (horticultura, ramaderia).

Els basats en demandes, mercat de treball i àrees culturals i de temps lliure.

L'àrea formativa es consolida en un tercer període; en aquest es constitueix l'Escola Taller, amb la posada marxa de tallers de rehabilitació de les instal·lacions de la Granja Soldevila i de l'entorn ecològic a partir de la realització de cursos complementaris de formació integral.

El departament d'investigació de la Granja Taller Soldevila posà en marxa un projecte de promoció del treball juvenil a les empreses del municipi, possibilitant la contractació en formació i pràctiques dels joves integrants del projecte global. A partir dels primers contactes, foren els mateixos empresaris els qui sol·licitaren al departament joves en contractes de pràctiques o formació. El programa, doncs, esdevingué una font eficaç de formació ocupacional i una sortida laboral per aquest segment de la població.

Els primers anys, 86 i 87, foren els més intensos pel que fa al nombre de nois que es beneficiaren d'aquesta formació, uns 200.

L'any 89 assistien als cursos uns 70 o 80 nois. Les especialitats de formació professional que s'imparteixen són: fusteria, serralleria, fusteria metàl·lica, electricitat, impremta i horticultura i ramaderia.

Aquesta davallada ha estat produïda per la recuperació econòmica que s'inicia a final del 87, s'accentua durant tot l'any 88 i continua l'any 89. Aquest augment de la població es fa palès a tota la comarca del Vallès.

Com a resum podem dir que la Granja Taller Soldevila va iniciar tot un conjunt de cursos de formació professional que en l'actualitat continuen i que se n'ha ampliat el ventall. Prossegueix igualment la línia de promoció del treball i s'ha incrementat el paper de la Granja Taller Soldevila en el camp de la cultura i temps de lleure: s'organitzen tot un conjunt d'activitats en aquest sentit tant fora com dintre de la mateixa Granja.

BADALONA

Badalona, amb 230.000 habitants, és la tercera ciutat més poblada de la conurbació metropolitana. A causa de la diversificació de la seva indústria, en general de petita dimensió, i també a causa del seu caràcter tradicional i familiar, la crisi es manifesta en aquesta ciutat d'una manera molt profunda; encara en l'actualitat un terç de la població treballa a Badalona, un terç a Barcelona i un terç es troba a l'atur. I els més afectats per la manca

de treball són els joves entre 16 i 25 anys.

Per tal de paliar aquesta situació l'Àrea de Promoció Econòmica i Laboral posà en marxa una sèrie de mesures.

L'any 1983 es posaren en funcionament els plans d'ocupació. Un 50% d'aquests estaven encaminats a l'obra pública, un 20% a les cooperatives i un 30% als serveis del mateix Ajuntament (neteja de platges, tasques administratives, museus, etc.).

Durant els anys 84 i 85 es tira endavant la formació ocupacional, amb la participació del Fons Social Europeu.

Els anys 1986 i 87 es crea la "Mesa de Formació", on participaven la Generalitat, l'INEM, l'Ajuntament, els centres col·laboradors, la patronal i els sindicats.

L'objectiu era influir sobre la Generalitat en els tipus de cursos que es volien impartir.

- apropar-los a la gent jove
- tenir unes borses de treball
- treballar en la inserció dels joves

Darrerament, des de l'any 87 fins ara, s'ha posat molt d'èmfasi en les escoles-taller i les cases d'oficis.

Les escoles taller i les cases d'oficis són centres de formació i promoció. L'Ajuntament de Badalona n'és l'entitat gestora i promotora. Els objectius que pretén són dos: per una banda oferir als joves de 16 a 25 anys en atur la possibilitat d'adquirir una important experiència laboral i desenvolupar un coneixement real dels oficis, i per l'altra aconseguir la rehabilitació d'espais deteriorats amb interès històrico-artístic (Can Canyadó, l'Escorxador), la recuperació d'oficis tradicionals (Casa d'Oficis de Mar), la recuperació i rehabilitació del mobiliari urbà del barri de Sant Roc.

L'Escola Taller Can Canyadó té com a objectiu fonamental la formació pràctica d'aprenentatge d'un ofici.

Existeixen en l'actualitat dos mòduls tallers de construcció, un de fusteria, un d'electricitat i un de jardineria. En aquest moment, en aquesta Escola Taller hi ha 65 alumnes-treballadors. La feina que es realitza és recuperar i rehabilitar la masia de Can Canyadó, declarada d'interès històrico-artístic local.

L'Escola Taller de l'Escorxador té el mateix objectiu que l'anterior. En l'actualitat té un mòdul taller de construcció, un d'electricitat-lampisteria, un de fusteria i un de forja. En aquest centre hi ha a hores d'ara 60 alumnes-treballadors/res. Estan contractats en pràctiques o formació per sis mesos prorrogables. Cobren el salari mínim interprofessional i estan ins-

crits a la Seguretat Social. La feina prevista és rehabilitar l'espai i els edificis de l'antic escorxador.

La Casa d'Oficis de Sant Roc té en aquest moment un mòdul taller de construcció, un de fusteria i un de jardineria. Té 30 alumnes-treballadors/res i la feina que es porta a terme és la recuperació i rehabilitació del mobiliari urbà del barri de Sant Roc.

La feina que es realitza a la Casa d'Oficis del Mar és la de recuperació d'un ofici tradicional mitjançant la construcció de vaixells i de l'embarcació originària de la ciutat: el pati de vela. Existeix un mòdul taller de fibra de vidre i un de mestre d'aixa. Val a dir que tots els alumnes que surten d'aquesta Casa d'Oficis troben feina a causa de la importància que adquireixen cada vegada més els esports nàutics i l'increment de ports esportius.

Aquestes actuacions que acabem de tractar tenen com a finalitat combatre l'atur en el sector juvenil, donant formació tècnica que possibiliti un aprenentatge pràctic dels diferents oficis. Els programes són cofinançats per l'INEM i el Fons Social Europeu.

A més a més de les activitats iniciades per l'Ajuntament i alguns altres organismes per paliar els efectes de la crisi, volem remarcar unes altres iniciatives, com ara:

Solucions informàtiques de Badalona, empresa de serveis que té com a finalitat atendre les necessitats informàtiques de la Unió de Botiguers de Badalona i de l'empresa Mopa, que es dedica a les bàscules electròniques.

Centre de televisió Badalona, que és un centre de formació en tècniques integrades de la imatge i del so.

De les diferents accions empreses per l'Ajuntament i alguns altres organismes, voldria fer ressaltar la importància de les Escoles Tallers i les Cases d'Oficis, aspecte en què l'Ajuntament està posant encara avui un èmfasi molt important, a causa del pes de la crisi pel que fa a l'atur juvenil.

BARCELONA

La intervenció directa de l'Ajuntament de Barcelona en la lluita contra l'atur es va iniciar l'any 1980, amb la gestió dels plans d'ocupació, per a la realització d'obres públiques o de serveis de manteniment, adreçats a la contractació directa i rotativa de persones en situació econòmica molt precària.

L'any 1983, l'àrea de Joventut va començar una política de promoció de l'ocupació juvenil.

L'any 1984, la decisió d'incidir més activament en el desenvolupament econò-

mic i social del municipi i la conveniència d'una acció més coordinada van portar a la creació de la Ponència per al Desenvolupament Econòmic i Social.

Per una altra banda, l'Ajuntament va començar a intervenir en la promoció d'iniciatives a escala més gran, en l'atracció d'inversions estrangeres i en unes altres actuacions amb dimensió de ciutat, a través de diverses empreses, entre les quals cal esmentar Iniciatives S.A., Barcelona Impuls S.A. i Barcelona Tecnologia S.A. L'any 1986 es va crear Barcelona Activa S.A., que compleix, en part, funcions semblants a les que porta a terme l'Àrea de Desenvolupament.

Tenint en compte el paper que ha jugat l'ADES, que és molt important, voldríem enumerar, encara que fos breument, quines són les seves funcions.

- Impulsar iniciatives generadores d'ocupació i donar suport a iniciatives de creació de petites empreses d'autoocupació.

- Donar suport a les formes empresarials col·lectives.

- Promoure l'aplicació de noves tecnologies en les empreses indicades.

- Contribuir a donar resposta a les necessitats de formació i qualificació professional.

- Implementar accions territorialitzades de dinamització econòmica i de foment de l'ocupació.

- Coordinar l'actuació de l'Ajuntament respecte a les qüestions anteriors.

- Captar recursos que unes altres institucions posen a l'abast de l'Ajuntament.

- Controlar l'execució dels programes i la seva avaluació.

- Mantenir relacions estables amb les altres institucions públiques" (1)

L'ADES compleix dos tipus de funcions. D'una banda, promou i gestiona directament o mitjançant unes altres entitats a les quals cedeix la gestió directa els seus propis programes. Per una altra banda, compleix una funció de coordinació.

A partir del setembre de 1987 es va posar en marxa un pla d'actuació per al quadrienni 1987-1991, on es definien les línies d'actuació de l'ADES de forma genèrica, i s'anunciaven els programes a desenvolupar.

Les línies d'actuació que es van establir el 1987 són:

- A - L'animació socio-econòmica de barri i col·lectius deprimits.

- B - L'impuls a la creació de noves activitats econòmiques.

- C - La concertació amb els diferents

actors econòmics i agents socials.

- D - El foment de l'economia social.

Aquestes línies es concretaven en els 10 programes que se citen a continuació:

- 1 - Programa de Desenvolupament Integrat Nou Barris.

- 2 - Formació d'Agents de Desenvolupament Local.

- 3 - Elaboració del Pla de Desenvolupament local de Barcelona. Observatori Econòmic de la ciutat.

- 4 - Formació de Gerents d'Economia.

- 5 - Operació Detecció i Acompanyament de Dones Emprenedores.

- 6 - Tallers de Tecnologia adequada.

- 7 - Formació de joves en l'autoocupació i noves professions.

- 8 - Desenvolupament de l'Associacionisme Sòcio-econòmic.

- 9 - Recuperació d'oficis i activitats artesanals.

- 10- Finestreta Única

L'Ajuntament, amb la seva activitat normal, constitueix també un dels principals agents econòmics del municipi, però, a més a més, té la voluntat d'incidir i impulsar l'economia de la ciutat, com ho mostra la configuració de l'Àrea d'Economia i Empreses, amb les seves funcions actuals i l'actuació d'intervenció econòmica de diverses empreses municipals o participades.

A més a més de l'ADES, ja esmentada anteriorment, hi ha unes altres àrees de l'Ajuntament que tenen un paper important en l'animació econòmica; aquestes són: l'Àrea d'Afers Socials i Joventut, l'Àrea d'Educació, Barcelona Activa, Manteniment i Serveis, l'Àrea de Personal, i, finalment, els deu districtes, que cada vegada més promouen i gestionen iniciatives de caràcter formatiu i de dinamització socio-econòmica.

Ens ha semblat interessant observar els canvis produïts en l'atorgament de finançament extern adreçat als plans d'ocupació-formació al llarg dels anys 1981-88; no comentarem el quadre que incloem a continuació, perquè ens sembla que en aquest ja queda prou clara quina n'ha estat l'evolució.

(1) Ajuntament de Barcelona. L'actuació municipal de Promoció Econòmica Ocupacional i Formativa. Document. Àrea de Desenvolupament Econòmic i Social. Octubre, 1989.

Línies d'actuació futures:

Aquestes pautes no signifiquen un replantejament de les que es manifesten en el Pla d'Actuació per al quadrienni 1987-1991, sinó que posen l'accent en el que seran les prioritats des d'ara fins al final del període considerat.

Cal ressaltar que totes conflueixen sota un únic criteri, que és el de la territorialització. L'àmbit territorial és configurat pels Districtes, que és on es poden conèixer amb més precisió les mancances existents i on es pot donar la resposta més adequada a les necessitats específiques de cada realitat.

Les pautes d'actuació preferents que ara es plantegen són:

A) Potenciar des de l'Ajuntament la formació professional ocupacional i la formació permanent com a un instrument estratègic al servei del desenvolupament econòmic i social i com a un mitjà per aconseguir una ciutat socialment equilibrada.

B) Contribuir al desenvolupament econòmic i social de la ciutat, potenciant-ne el naixement i ajudant a la consolidació de petites iniciatives empresarials i formes empresarials col·lectives com a manera de generar ocupació i riquesa.

C) Seguir avançant en l'esforç de coordinació i sota criteris de descentralització que s'està realitzant per part de les diverses instàncies municipals implicades en la política de foment de l'ocupació i augmentar i millorar l'actuació de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic i Social al servei de les altres instàncies municipals.

Per una altra banda, aquestes pautes d'actuació de l'ADES estan en concordança amb els altres grans projectes municipals, com ara:

- L'actualització del Projecte Jove.
- Pla Estratègic Econòmic i Social.
- Pla d'Infància.
- Consell Municipal de Benestar Social.

TERRASSA

En aquesta ciutat, com en moltes altres de Catalunya, la crisi es manifesta l'any 1979, d'una manera rellevant, atès el seu caràcter industrial; els sectors més afectats foren: el tèxtil, el metallúrgic i el de la construcció.

Davant d'aquestes circumstàncies, l'Ajuntament passa d'una situació neutral a posar en marxa, igual que molts altres consistoris, una sèrie d'activitats econòmiques per tal de paliar els efectes de la crisi abans esmentada.

Al llarg d'aquests anys, els elements claus per afrontar a l'atur han estat:

Els plans d'ocupació, que daten de

l'any 1980 i que van adreçats als col·lectius més necessitats per evitar que molta gent quedi en la indigència. Els treballs que porten a terme aquestes persones són obres públiques senzilles dintre de la mateixa ciutat.

Per a poder accedir a aquests plans d'ocupació cal reunir unes condicions familiars determinades.

L'any 83 es posa més èmfasi en el foment de l'autoocupació (cooperativisme, etc.).

Es tractava d'ajudar els col·lectius de persones que volien emprendre algun negoci però que els mancava la preparació suficient.

Per tant, l'Ajuntament es proposava dues coses: donar assessorament i finançament.

Entre els anys 1986 i 1987 es tira endavant la formació professional ocupacional, que cada vegada adquireix més importància com a instrument de primer ordre d'inserció professional. Aquesta formació facilita la qualificació i l'especialització, tant dels aturats de llarga durada com dels joves amb preparació deficient, per ajudar-los a trobar sortides professionals, sense oblidar les tasques de reciclatge dels treballadors en actuació perquè s'adaptin a l'aplicació de tecnologies modernes.

El 1987 és el primer any de vigència de l'Escola-Taller "Torre Mossèn Homs", amb resultats molt positius.

A causa de l'èxit obtingut durant el primer any d'existència d'aquesta escola se n'ampliaren les activitats ja que, a l'especialitat de construcció, s'hi afegí la jardineria.

A més a més de la formació pròpia de l'ofici, també s'hi imparteixen matèries complementàries, amb la finalitat de suplir deficiències d'escolaritat.

L'any 1988 es posà en marxa l'Escola-Taller "Els Vallots"; la finalitat d'aquesta escola-taller és oferir un servei de restauració econòmic al polígon industrial Els Vallots, tot formant d'aquesta manera futurs restauradors.

De cara a la formació ocupacional, l'Ajuntament compta amb l'Escola Municipal d'Arts Aplicades i amb l'Escola de la Llar, dedicades a l'ensenyament de formació professional reglada i a diversos cursos monogràfics. En l'actualitat es donen els següents cursos de formació professional ocupacional:

- cuiner
- tall i confecció
- disseny gràfic
- disseny d'interiors
- disseny tèxtil

- fusteria

- ebenisteria

Ens queden per explicar alguns dels elements que també han contribuït a la dinamització de l'economia local de Terrassa.

El Consell Municipal de Foment té el seu origen en l'anterior Consell Municipal de Treball. És l'òrgan consultiu de l'Ajuntament de Terrassa en matèria de política de desenvolupament econòmic local; és integrat per membres del Consistori, Cambra de Comerç i Indústria de Terrassa, Cambra de la Propietat Urbana de Terrassa, Confederació Empresarial de la comarca de Terrassa (C.E.C.O.T.), Universitat Politècnica de Catalunya (Escola Tècnica d'Enginyers Industrials de Terrassa), Caixa d'Estalvis de Terrassa, Unió General de Treballadors (U.G.T.) i Comissions Obres (C.C.O.O.). El consell és presidit per l'Alcalde de Terrassa.

L'objecte del Consell de Foment és, segons l'article 3 dels seus estatuts:

"a) Definir les bases per al desenvolupament econòmic local.

b) Impulsar el treball de les Ponències... pel que fa als plans sectorials de desenvolupament.

c) Coordinar les diverses institucions locals que incideixen en els fins del Consell de Foment.

d) Establir relacions, en l'àmbit de les seves competències, amb les entitats i institucions extramunicipals que s'estimin oportunes, i puguin coadjuvar als fins del Consell.

e) Impulsar el coneixement, divulgació i promoció, tant en la ciutat de Terrassa com en qualsevol altra localitat o territori nacional o internacional, de les actuacions que es duiguin a terme a la ciutat en matèria de promoció i establiment de tot tipus d'assentaments industrials. Amb aquesta finalitat, el Consell impulsarà les campanyes que siguin adients, amb el suport de l'Ajuntament de Terrassa i la resta d'entitats que el componen.

f) Informar les sol·licituds que suposin la concessió per part de l'Ajuntament d'avantatges fiscals o d'altres.

g) Mediar en termes de bona voluntat i conciliació, si s'escau, en conflictes de qualsevol tipus que puguin afectar les bases de la convivència i harmonia local.

h) Emetre informes, anàlisis, estudis o manifestacions en aspectes referents als esdeveniments, manifestacions i actuacions que puguin afectar a les seves finalitats pròpies" (3).

Per fer efectives les seves funcions, el Consell Municipal de Foment ha creat les

tres primeres comissions de treball: infraestructura i sòl, imatge i, en darrer lloc, noves tecnologies i formació (exclusa la formació professional). En el primer cas es pretén dotar la ciutat de Terrassa de la infraestructura necessària per a facilitar la implantació industrial. En el segon cas es tracta d'organitzar campanyes de marketing amb la finalitat de donar a conèixer les possibilitats de Terrassa com a ciutat industrial, tant a nivell de Catalunya i Espanya com en l'àmbit econòmic occidental. En el tercer cas es tracta de promoure les noves tecnologies. De moment encara no s'ha creat una quarta ponència dedicada al coneixement de l'economia submergida.

Per realitzar les funcions esmentades abans, s'han creat quatre comissions. La comissió d'infraestructures i sòl, que ha iniciat dos polígons industrials. La comissió d'imatge, que, encarregada de difondre la imatge de la ciutat, ha posat en marxa una gran campanya: "Terrassa, un buen negocio". La comissió de noves tecnologies i formació, encaminada a tirar endavant l'aplicació dels avenços tecnològics. I una quarta comissió, que és la de l'economia submergida, de la qual s'han obtingut pocs resultats.

PROINTESA: Sigles de la societat "Promocions Industrials de Terrassa". És la primera societat anònima amb participació d'institucions públiques i privades, constituïda a l'Estat espanyol, amb l'objectiu de promoure l'activitat industrial. PROINTESA té com a finalitat impulsar l'oferta de sòl industrial urbanitzat, fomentar la imatge de Terrassa com a nucli industrial i comercial i prestar serveis d'assessorament i informació sobre temes fiscals, financers i laborals, prestar suport a la col·laboració entre la indústria i les institucions, potenciar la modernització de l'estructura productiva i formular propostes per a la creació de noves activitats industrials, tant públiques com privades". Aquestes funcions es portaran a terme "mitjançant gestió indirecta a través d'una Societat Mixta amb forma de societat anònima, amb capital parcialment públic, i sempre superior al cinquant per cent" (4)

Dintre d'aquest pla per paliar la crisi a Terrassa hem d'esmentar l'INFOCOOP, que es creà l'any 1985; la funció d'aquest servei és l'assessorament de les cooperatives i també servir a l'anomenada economia social; consta de quatre fases: "a) Informació sobre possibles formes jurídiques i cooperatives, societats anònimes laborals, etc., i les seves característiques; b) col·laboració en la concreció del projecte de cooperativa; c) informació i assessorament sobre la posada en marxa de la cooperativa, societat anò-

nima laboral, etc., com també sobre la seva administració i gestió i les relacions amb l'administració pública i d) seguiment dels projectes." (5).

L'any 1985, amb data 21 de juny, es posa en marxa la Zona d'Urgent Reindustrialització (ZUR) del cinturó industrial de Barcelona, s'obre a les empreses la possibilitat d'accedir a subvencions oficials, crèdits preferencials, beneficis fiscals, ajuts per a la localització industrial i plans especials d'amortització.

Dins el quadre d'ajuts hem de considerar les bonificacions municipals centrades en tres punts: taxa d'obertura, llicència d'obres i plusvàlues.

Les actuacions que acabem de descriure s'adrecen a les inversions empresarials de nova planta o bé a les ampliacions d'empreses, i han de complir els requisits següents:

- Generar nous llocs de treball, estables a llarg termini.
- Permetre d'assolir nivells de competitivitat internacional.
- Col·laborar en la modernització del teixit industrial.

La declaració de la ZUR ha significat un volum important d'inversió i de generació de llocs de treball que situen Terrassa en un punt privilegiat dins la inversió a tot Catalunya.

Volem esmentar també, ni que sigui breument, l'apartat d'innovació tecnològica, que inclou el Centre de Tecnologia Aplicada del Vallès (CTAV) i el Programa Telecom Vallès.

El Centre de Tecnologia Aplicada del Vallès (CTAV) ha estat impulsat pels ajuntaments integrats en la Mancomunitat Sabadell-Terrassa.

L'objectiu del centre és el de realitzar activitats de promoció, prestació de serveis, desenvolupament de projectes, formació i experimentació en les noves tecnologies.

La infraestructura projectada comprèn els elements següents:

- Sala CAD/CAM destinada a confecció.
- Dues sales CAD/CAM destinades a tèxtil.
- Sala d'ofimàtica i d'informàtica bàsica.
- Sala CAD/CAM de mecànica i electrònica.
- Sala de robòtica.
- Sala d'electrònica.
- Sala d'aplicacions de microprocessadors.
- Tres aules per a teoria, biblioteca, sala d'exposicions d'equips, sales de reunions i serveis generals.

De moment, el CTAV ha estat instal·lat a l'edifici de la seu de la Mancomunitat Sabadell-Terrassa, on ha començat a funcionar i a prestar serveis a les empreses, provisionalment. En l'actualitat es troben en marxa els departaments de CAD tèxtil, CAD de confecció i el d'ofimàtica.

El Programa Telecom Vallès és un programa de telecomunicacions a l'entorn del Vallès Occidental, impulsat pels ajuntaments de la zona i que preveu una xarxa mixta de fibra òptica/ cable convencional. Les previsions són que, en un termini de cinc a set anys, esdevingui una xarxa per al tractament d'imatges totalment digitalitzada i pugui oferir serveis tant de banda estreta com de banda ampla.

Telecom Vallès ha estat acollit al programa STAR de la CEE i subvencionat amb 1.500 milions de pessetes. Aquest programa s'adreça especialment a la divulgació de l'ús de les noves tecnologies en la telecomunicació i a la participació dels professionals i de les empreses petites i mitjanes en aquesta innovació.

La Mancomunitat Sabadell-Terrassa, com a titular de l'esmentat programa, conjuntament amb la CTNE, la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Barcelona, ha encarregat a Telefònica Sistemes, després d'un concurs, un projecte marc per tal de planificar les actuacions necessàries per a la posada en marxa del programa.

En resum, podem dir que Terrassa ha estat una ciutat fortament colpejada per la crisi, tal com esmentàvem al principi, però que ha sabut reaccionar d'una manera efectiva enfront d'una situació econòmica adversa, posant a l'abast dels seus habitants i dels emprenedors de la ciutat una sèrie d'eines que han donat, en molts aspectes, els resultats esperats.

(3) Petitbò, Amadeu, i López, C. "Els Ajuntaments de Catalunya i la Promoció econòmica", CEP, Barcelona, 1988.

(4) Petitbò, Amadeu, i López, C. "Els Ajuntaments de Catalunya i la Promoció econòmica", CEP, Barcelona, 1988.

(5) Ibid.

Neteja de jardins del barri Escola-Taller Sant Roc-Can Boscà. Badalona.

aquestes corporacions no eren les més indicades.

- A l'apartat de promoció econòmica seria llarg d'enumerar-ne i avaluar-ne els resultats obtinguts. A tall d'exemple podríem ressaltar iniciatives com el Telecom Vallès i el Centre de Tecnologia Aplicada del Vallès, totes dues a la Mancomunitat Sabadell-Terrassa; el Banc de Dades de Treball i Formació, a Sabadell; el Centre de Videovisió i Solucions Informàtiques de Badalona, a Badalona. Però sens dubte, l'ajuntament que més ha aprofundit en aquest apartat ha estat el de Barcelona, amb tot un conjunt d'experiències, algunes molt reeixides.

- Cal fer ressaltar també que en l'actualitat, i a causa de l'entrada en el Mercat Comú, per realitzar les funcions abans esmentades aquests ajuntaments compten, a més a més dels recursos provinents del govern central i

dels de la Generalitat de Catalunya, amb els ajuts del Fons Social Europeu i, per tant, poden realitzar accions que abans no els eren possibles.

- El que es pretenia en aquest treball era veure si el canvi de cicle econòmic havia produït una manera diferent d'afrontar els problemes de l'atur i de l'animació econòmica.

Com a conclusió general, el que podríem dir és que les iniciatives iniciades en els tres anys estudiats (plans d'ocupació, formació ocupacional i promoció econòmica), es mantenen, en general, si bé s'han racionalitzat i perfeccionat i han estat el punt d'arrencada de noves vies de solució als problemes que pretenien afrontar.

J. F. □

BIBLIOGRAFIA

- Ajuntament de Sabadell, *Promoció Econòmica Memòria d'Activitats*, Departament de Promoció Econòmica, agost 1988.
- Ajuntament Santa Perpètua de Mogoda, 1979-1989 *Deu anys d'ajuntaments democràtics*, Document, any 1989.
- Ajuntament de Badalona, *Escola-Taller Can Canyadó*, Memòria 1988.
- Ajuntament de Barcelona, *L'actuació municipal de Promoció Econòmica Ocupacional i Formativa*, Àrea de Desenvolupament Econòmic i Social, Document, octubre 1989.
- Petitbò, Amadeu, i López, C. *Els Ajuntaments de Catalunya i la Promoció econòmica*, CEP, Barcelona, 1988.
- PROINTESA, *Junta General Ordinària*, Exercici 1988, Terrassa, juny 1989.
- PROINTESA, *Terrassa, un buen negocio*, Catàleg informatiu, 1988.
- Ajuntament de Terrassa, *Memòria Foment i Ocupació Any 1986*, Documents d'actuació municipal, núm. 6, maig 1987.
- Ajuntament de Terrassa, *Memòria Foment i Ocupació Any 1987*, Àrea de Foment i Serveis Generals, Documents d'actuació municipal, núm. 8, maig 1988.